

Проців Олег Романович

кандидат наук з державного управління

головний спеціаліст Івано-Франківського обласного

управління лісового та мисливського господарства

**Державне управління сектору мисливського та рибальського господарства
у Станиславівському воєводстві (1920-1939р.р.)**

Анотація

Висвітлено компетенцію Станиславівської воєводи у галузі мисливського господарства в частині надання у користування мисливських угідь, охорони дичини, реалізації продукції полювання. Проаналізовано правозастосування мисливського законодавства на території Станиславівського воєводства та вплив громадських мисливських організацій, зокрема «Першого мисливського інституту», «Синдикату мисливських товариств у Станиславові», Малопольського мисливського товариства, на органи державної влади з метою лобіювання власних інтересів. Показано вплив органів державної влади на ефективність мисливства на території воєводства та сприяння мисливських товариств в організації охорони мисливських видів тварин. Проаналізовано інституційну складову органів державної виконавчої влади (воєводств та повітів) та територіальних органів місцевого самоврядування у компетенції державного управління галуззю мисливства. Виявлено причинно-наслідкові зв'язки між державним управлінням галуззю мисливського господарства та ефективністю його ведення в частині чисельності популяції дичини.

Ключові слова: мисливство, Станиславівське воєводство, полювання, Друга Річ Посполита.

Protsiv Oleg Romanovych

main specialist of Ivano-Frankivsk Regional

Agency for Forestry Resources and Hunting

Public Administration of Sector hunting in Stanyslaviv province (1920-1939).

Summary

It was elucidated competence governor's competence in the field of hunting to provide for the use of hunting grounds, game protection, sales of hunting products. It was analyzed the law enforcement of hunting in Stanyslaviv province and the impact of public hunting organizations, including the Urban Wildlife Society , The First Hunting Society, Syndicate of Hunting Societies in Stanyslaviv, Malopolska Hunting Society, to the state authorities to lobby their interests. It was researched the influence of the government on the effectiveness of hunting in the territory of the province and promotion of hunting associations in the organization of hunting species. It was analyzed the institutional component of state executive bodies (provinces and districts) and territorial local authorities in the competence of public sector management of hunting. It was found the causal relations between public sector management and hunting efficiency of its conduct in terms of game's population size.

Keywords: hunting, Stanyslaviv province, hunting, Second Commonwealth.

Ключові слова: мисливство, Станиславівське воєводство, полювання, Друга Річ Посполита.

Постановка проблеми. У мисливському господарстві України існує низка проблем функціонального, інституційного, організаційного спрямування, що негативно впливають на результати його діяльності, знижують рівень ефективності, призводять до збитковості. Зокрема, це – проблеми, пов'язані з користуванням мисливськими угіддями, охороною мисливських видів тварин, компетенцією мисливських органів, компетентністю посадових осіб, відшкодуванням збитків, завданих мисливськими тваринами, регулюванням допуску мисливців до права полювання, охороною мисливських угідь від незаконного полювання тощо.

Вирішення означених проблем потребує наукового підходу для пошуку шляхів удосконалення механізму регулювання мисливства в Україні, методологічних підходів щодо їх реалізації, вивчення, узагальнення та

використання кращого досвіду. Організація правозастосування у мисливському господарстві Станиславівського воєводства служить цінним історичним досвідом для організації мисливства в умовах сучасної України.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Не зважаючи на доволі велику чисельність наукових праць з проблем державного регулювання мисливського господарства, питання правозастосування у галузі мисливського господарства у Станиславівському воєводстві недостатньо досліджене. Серед учених, які вивчали цю проблематику В. Калуський, С. Крогульський, Ф. Рожинський.

Мета дослідження – висвітлення та аналіз законодавчого забезпечення органів державної виконавчої влади у галузі мисливського господарства у досліджуваній період та практики його застосування на прикладі Станиславівського воєводства, оскільки в умовах сучасної України у широких мисливських колах йде дискусія щодо напрацювання ефективного механізму державного управління галуззю.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання:

- здійснити аналіз діючих нормативно-правових актів у галузі мисливського та рибальського господарства у Другій Речі Посполитій та їх правозастосування у Станиславівському воєводстві досліджуваного періоду;
- виявити головні напрями та закономірності у правозастосуванні місцевими органами державної влади мисливського та рибальського законодавства у Станиславівському воєводстві досліджуваного періоду;

Виклад основного матеріалу. Регулювання мисливства у Галичині бере свій початок з Литовських статутів [1], що містили розділи, присвячені мисливству. З розпадом Польсько-Литовської унії та першого поділу Речі Посполитої у 1772 році і з подальшим входженням Галичини під юрисдикцію Австрії правова дія Литовських статутів проіснувала ще до 1775 року [2 с. 3-22]. Згодом основними законодавчими актами Австрійської монархії, що регулювали мисливство, були Патенти від 13.06.1786 [3 с. 474] та 7 березня 1849 року [4 с. 360]. 30 січня 1875 року у Галичині виходить перший Мисливський закон [5 с. 6]. Наступні Мисливські закони були прийняті

відповідно у 1897 році [6 с. 5-10], 10 квітня 1910 року [7 с. 114] і вже у післявоєнній Польщі 3 грудня 1927 року [8 с. 1-81]. Адміністративний уклад Другої Речі Посполитої змінився на воєводства, які відповідно до законодавства мали визначені повноваження щодо регулювання мисливства на території воєводства. Станиславівське воєводство було організоване у 1920 році і відповідно до внутрішньої організації воєводського управління було поділене на 9 підрозділів, а саме: загальний, безпеки, самоуправління, виконання, охорони здоров'я, військовий, рільництва, громадських робіт, праці та соціального забезпечення. Функції управління мисливством відносились до лісового відділу, який разом із рільничим та ветеринарним входив до рільничого управління [9 с. 1-10].

При виконанні покладених на органи державної виконавчої влади Станиславівського старостату та воєводства завдань у галузі мисливського господарства виникала низка конфліктів з власниками земельних ділянок та керівниками мисливських господарств. Для розв'язання цих конфліктів дієву участь на рівні експертів брали Перший мисливський інститут, організований у Станиславівському воєводстві, та перший у Польщі «Синдикат мисливських товариств у Станиславові». До цього синдикату мали право належати мисливські товариства, що діяли у Станиславівському воєводстві [10 с. 26].

Слід відмітити, що у державному управлінні були також задіяні громадські організації. Зокрема, Галицьке мисливське товариство через своїх делегатів контролювало та консультувало владу у питаннях мисливства [11]. За правління Другої Речі Посполитої голова господарського товариства Малопольщі звернувся до воєвод, щоб вони при вирішенні господарських конфліктів з рибальства прислухались до думки висококваліфікованого знавця з рибальства – інженера Тадеуша Розвадовського, доцента, фахівця з розведення риби, який проживає у Львові по вул. Святої Магдалени, 6 [12 с. 6].

Відповідно до чинного на той час мисливського законодавства на воєводство покладался ряд організаційних повноважень. Зокрема, стаття 73 Мисливського закону від 1927 року визначала, що нагляд за виконанням закону в повній мірі покладался на ієрархічний рівень адміністративного органу. Так,

Міністерством рільництва здійснювався нагляд за всією державою, воєводою – за територією воєводства, а старостою – за територію повіту, що на мою думку, є логічним. Адже на даний час повноваження щодо регулювання мисливства мають різні центральні органи виконавчої влади, її територіальні органи, різні рівні органів місцевого самоврядування [13]. Стаття 72 покладала на воєводу повноваження – здійснювати регулювання чисельності хижаків, до яких у той час зараховували не лише вовків, але й кабанів; організацію надання у користування мисливських ревірів [14 с. 4-5]. Хоча й Мисливський закон визначав терміни полювання по кожному виду мисливських тварин, але, виходячи з їх реальної чисельності на тій чи іншій території, необхідно було врегулювати і конкретні терміни полювання. Зокрема, відповідно до статей 48-50 Міністр рільництва Польщі мав повноваження змінювати терміни полювання на різні види мисливських тварин, а також передати це повноваження воєводам. Варто відмітити, що Мисливський закон мав спеціальне застереження для Львівського та Станиславівського воєводств, де у статті 46 зазначалось, що право полювання на оленів та лосів у цих воєводствах мають лише ті орендарі права полювання, площа мисливських господарств яких є більшою ніж тисяча гектарів, тоді як для інших воєводств мінімально можлива площа для проведення полювання була у десять разів меншою [15 с. 238-239]. Слід погодитись з думкою, що ця вимога була раціональною з огляду на розведення цих тварин, оскільки вони потребують великих площ [16 с. 291-292]. Порушення цієї вимоги зараховувалось до категорії важких порушень і каралось штрафом у розмірі п'ятсот злотих, а також арештом до шести тижнів.

Як свідчать тогочасні літературні джерела, Станиславівські воєводи у повній мірі використовували надані їм Мисливським законом повноваження. Зокрема, розпорядженням Станиславівського воєводи від 7 серпня 1929 року заборонялось полювання на оленя з 10 жовтня до 31 листопада 1929 року на всій території воєводства [17 с. 272]. Іншим розпорядженням від 21.11.1929 року № 5170 було збільшено терміни заборони полювати на окремих територіях, а саме: на три роки, тобто, до 30.11.1932 року було обмежене полювання у таких гмінах Долинського повіту – Лисовичі, Воля Задеравацька,

Надіїв. Цим же розпорядженням заборонялось полювання на весь мисливський сезон на всій території Снятинського повіту [18 с. 386].

У подальшому з'являються ще жорсткіші розпорядження, що стосуються охорони мисливських тварин. Зокрема, розпорядженням від 15 жовтня 1929 року «Про поширення охоронного часу на всіх мисливських тварин по всій території гміни Стримба і Пнів Надвірнянського повіту» було заборонено на чотири роки проведення будь-яких полювань на території цих гмін – до 31 жовтня 1933 року [19 с. 201-202]. Розпорядження № 135 визначало, щоб з жовтня 1929 року закрити полювання на всю мисливську дичину на території гміни Залуччя Коломийського повіту [20 с. 202]; Розпорядження № 143 – заборону полювання на території всього Стрийського повіту на самців козуль з 1 листопада 1929 р. по 31 січня 1930 р. [21 с. 217]; Розпорядження № 153 від 21 листопада 1929 року забороняло полювання на території Снятинського повіту на три роки на самців козуль, а Розпорядження № 154 від 21 листопада цього ж року забороняло полювання на мисливських угіддях гмін Лисовичі, Воля Задеревацька, Надіїв на всі мисливські тварини терміном на три роки [22 с. 226]. Розпорядження № 22 Станиславівського воєводи від 5 жовтня 1928 року забороняло полювання на зайця на території цілого воєводства до 31 жовтня 1928 року включно, а Розпорядження № 23 забороняло проводити полювання на всі види дичини на території гміни Верхнє Синьовидне Сколівського повіту терміном на три роки [23 с. 1]. Через порівняно низьку чисельність оленів старостам була дана вказівка дозволити на них полювання лише під час риковища у період з 15 вересня по 15 жовтня [24 с. 6]. Зверталась увага не лише на регулювання чисельності популяції оленів, але й на регулювання статевої структури. Чинний на той час закон забороняв добувати оленіць, що у ряді господарств мало негативні наслідки. Тож розглянувши подання Долинського старости щодо врегулюванню статевої популяції оленів у мисливському господарстві Велдіж, було видане розпорядження (28 вересня 1936 року) з дозволом добути 50 самиць оленів [25 с. 198].

У період з 1930 по 1939 рік щороку воєвода видавав розпорядження старостам про встановлення термінів полювання на території воєводства.

Термін полювання у них був дещо зменшений, ніж це передбачалось чинним законодавством [26 с. 1], [27 с. 3-4], [28 с. 6-7], [29 с. 17-18], [30 с. 2].

Слід відмітити, що воєвода також вживав заходи для кардинального врегулювання часу полювань. Зокрема, Розпорядженням № 79 від 26 квітня 1929 року «Про заборону полювання по всьому Станиславівському воєводстві на куріпок, козуль самців, зайців» було збільшено час заборони полювання, передбачене законодавством [31 с. 100]. Більше того, воєводи кожного воєводства Другої Речі Посполитої, виходячи із своїх повноважень і певних обставин, визначали конкретний час відкриття та закриття полювання. Оголошення термінів полювання друкувались у центральних друкованих виданнях, що виходили у Варшаві [32 с. 689]. На воєвод було також покладено обов'язок інформування населення про вимоги мисливського законодавства. Зокрема, Міністерство рільництва у 1928 році розіслало вимогу у всі воєводства, щоб ті організували відповідно до поданого зразку випуск інформативних листівок про вимоги мисливського законодавства, і розвісили їх у всіх гмінах, відділках поліції, залізничних вокзалах [33 с. 119].

Великої шкоди мисливським господарствам повіту завдавали браконьєри. З преси стало відомо, що у селі Крилос браконьєри, які полюють із собаками, практично повністю винищили дичину [34 с. 77]; підлітки у селі Загвіздя біля Станиславова виготовляють нелегальну зброю із металевих труб; під час браконьєрства мешканець села Циганюк вистрелив у голову свого товариша Цифердінка [35 с. 351]. Інший нещасний випадок на полюванні стався в 1885 році в Єзуполі, де власником мисливського господарства був граф Войцех Дідушицький. На полюванні був присутній судовий ад'юнкт з Галича – Клеменс Угримович та п. Н з Станиславова, який випадково натиснувши на курок, застрелив Угримовича. З розпачу він хотів застрелитись з револьверу, але інші мисливці не дали йому цього зробити [36 с. 4].

Для наведення порядку Станиславівській воєвода вживав заходи щодо подолання браконьєрства. Так, 29 лютого 1936 року у зверненні до громади воєводства «Про добровільну здачу зброї» він нагадував, що право володіння зброєю надається тим особам, які мають дозвіл від старости або військової

влади. Особам, які нелегально володіють зброєю, було запропоновано здати її керівникам гмін або міст до 15 квітня. Відповідальності за добровільно здану зброю не передбачалось. Після зазначеного терміну поліції буде наказано провести обшуки можливих місць переховування зброї особи, які не виконають даного розпорядження, будуть якнайсуворіше покарані [37 с. 53]. Деякі радикально налаштовані партії намагались тиснути на Станиславівського воєводу, щоб він дозволив носити зброю селянам для захисту сільськогосподарських угідь від диких кабанів, але воєвода на це не пристав [38 с. 697]. Однак керівництво Станиславівського воєводства, прислухалось до пропозицій старост воєводства щодо можливості видачі зброї селянам для врегулювання чисельності хижаків. Зокрема, розглянувши лист L. 4706/VIIb./1924 старости Турківського повіту щодо великих збитків, що завдають вовки під час випасу худоби на полонинах, станиславівський воєвода розпорядився для зменшення популяції вовків використовувати капкани, отруту, а всю мисливську охорону озброїти. Старост було зобов'язано в період з 15 травня до 15 вересня видавати дозволи на короткоствольну зброю (пістолети, револьвери) особам, які пасуть худобу на полонинах, за умови, що претенденти на право отримання зброї отримують схвальну характеристику від керівника гміни. Якщо ж староста буде вважати, що керівник мисливського господарства вжив недостатніх заходів для відстрілу вовків, він мав право самостійно організувати заходи по їх знищенню, а кошти на організацію повинен був компенсувати власник мисливського господарства [39 с. 156].

Слід відмітити, що хижаки на початку ХХ століття завдавали збитків не лише сільськогосподарським виробникам, але й засобам комунікації. Так, у той час широко використовувались для обміну інформацією поштові голуби, а хижі пернаті їх перехоплювали. Для зменшення негативного впливу пернатих хижаків на поштових голубів у 1923 році воєвода розпорядився вжити всіх заходів щодо зменшення чисельності хижих пернатих [40 с. 6].

Для виконання вказівок воєводи проводились інспекції щодо ефективності ведення мисливських господарств. Серед порушень було виявлено, що має місце проведення полювання без оформлення оренди права

полювання, зафіксовано низку порушень під час видачі мисливських білетів, тобто, особи які претендували на їх отримання, не відповідали вимогам законодавства. З метою зменшення навантаження на чисельність добування дичини була дана вказівка зменшити видачу мисливських білетів [41 с. 10-12]. Відповідно до Розпорядження від 6 березня 1924 року була встановлена вартість мисливського білету: 10 злотих за рік. [42 с. 8], а Розпорядження від 1922 року визначало, що дипломати, які отримали від Міністерства закордонних справ Польщі посвідчення, про право на володіння гладкоствольною зброєю, мають право на полювання без мисливського білету [43 с. 6].

Велике значення щодо подолання браконьєрства Станиславівський воєвода покладав на контроль за торгівлею нелегально добутою дичиною та на видачу дозволів на зброю та мисливських білетів. Зокрема своїм розпорядженням від 24 грудня 1921 року він звертав увагу старост на те, щоб вони взяли під особистий контроль торгівлю дичиною на території ринків, щоб всі, хто торгує дичиною, мав сертифікат про її походження; щоб дозволи на зброю видавали лише тим особам, які мали мисливський білет, власникам мисливських господарств або членам мисливських товариств. Зброю слід було видавати лише тим особам, які мали право на легальне полювання [44 с. 12].

Старости були зобов'язані надавати в оренду мисливські угіддя, враховуючи думку Малопольського мисливського товариства, та щорічно направляти у воєводство звіти про надання у користування мисливських угідь. Аналіз надання у користування мисливських угідь показав, що через інфляцію землевласники, які здавали у користування свої наділи, отримали незначні кошти. Тож своїм розпорядженням воєвода прив'язав вартість оренди права полювання до вартості зайця, а саме: вартість оренди 40 га мисливських угідь повинна була становити не менше, як вартість однієї голови зайця. Також старости повинні були вживати суворі заходи до керівників мисливських господарств, які всупереч статті 40 Мисливського закону не найняли на роботу мисливську охорону [41 с. 10-12]. Для ефективно організації мисливського господарства Розпорядженням від 22 грудня 1921 року воєвода зобов'язував

старост вести статистику мисливського господарства на території повіту [45 с. 13]. Про можливість оренди права полювання у Станиславівському старостаті подавали оголошення у львівській пресі. Так, у селі Пациків (Підлісся) пропонували орендувати 1000 моргів лісу із зручним доїздом до угідь, що знаходяться лише за 1,5 милі від Станиславова [46 с. 70].

Відповідно до тимчасового статуту діяльності старост у Станиславівському воєводстві від 1930 року кожне староста організовував рільничий відділ, у компетенції якого була організація рибальського та мисливського господарства на території старостату, видача мисливських та рибальських білетів [47 с. 1].

Інше розпорядження воєводи зобов'язувало перевіряти наявність у мисливської охорони вогнепальної зброї, передбаченої тодішнім законодавством [48 с. 4-5]. Ефективній роботі охоронців мисливських угідь сприяло Розпорядження Станиславівського воєводи № 13 від 21 січня 1933 року «Про організацію мисливської охорони», в якому увага керівників мисливських ревірів зверталась на те, щоб вони утримували мисливську охорону у спосіб, передбачений законодавством, щоб мисливські охоронці склали присягу перед старостою. А старости повинні в обов'язковому порядку видавати посвідчення мисливського охоронця [49 с. 50].

Слід сказати, що мисливська галузь за часів Другої Речі Посполитої порівняно із теперішнім станом мала більш вагоме значення у частині сплати податків. Зокрема, на воєводське управління у галузі мисливства покладався обов'язок стягнення податків за мисливських собак [50 с. 750], за користування мисливськими угіддями, що у Станиславівському воєводстві становив відповідно до Закону Другої Речі Посполитої від 18 березня 1924 року найменше з усіх інших воєводств, а саме: 1 грош за гектар. Для порівняння: у Познанському воєводстві податок був найбільшим – 20 грош. Така сума податку сплачувалась за право виконання полювання на мисливську дичину власником землі або орендарем права полювання. Від податку звільнялись власники права полювання, що не використовували це право [51 с. 205-207].

Однією з великих проблем для ведення мисливського господарства були інфекційні захворювання. Найнебезпечнішим захворювання серед диких тварин та людей був і фактично залишається сказ. Преса рясніла статтями про випадки, коли скажені тварини нападали на людей та свійських тварин. Так, у селі Курипів вдень лисиця покусала собаку і здохла від сказу; на солдата, який йшов з Блюдник до Галича, по дорозі напали дві лисиці [52 с. 132]. Мисливські охоронці знаходили здохлих лисиць біля Галича та Блюдників (1903) [53 с. 53]. Про випадки сказу у Станиславові повідомлялось у «Газеті Львівській» (1893 р.) [54 с. 4], на вулиці Третього травня (сучасна – Грушевського) скажений собака покусав солдата, а на площі Міцкевича – урядовця залізниці та малого хлопця. Собака втік у бік Опришівець. Для локалізації захворювання було організовано облаву на собак і та вбито 5 тварин [55 с. 4]. Крім того, з метою локалізації епізоотії, як це вимагалось у розпорядженні ветеринарної академії від 2 квітня 1903 року № 44/128, Станиславівський старостат направив всім гмінам відповідний припис [52 с. 132].

Через Станиславівське старостат протікали річки Бистриця, Дністер, які мали економічне значення. Це зумовило розвиток рибальства. Одним із головних обов'язків, який покладався на воєводство у сфері рибальства, відповідно до статті 31 «Закону про рибальство» від 28 грудня 1933 року була організація спільно із старостами аукціонів по наданню у користування рибальських ревірів. Слід відмітити, що переможцем у експлуатації рибальського ревіру ставало господарство, яке не лише повинно було сплатити найвищу ціну за оренду цього ревіру, але й взяти певні окремі зобов'язання щодо утримання охоронців, внести певну суму завдатку та сплачувати в казну кошти, що використовувались на зариблення.

Зокрема, у «Станиславівському віснику» від 1933 року було надруковане розпорядження № 15 старости Косівського повіту від 26 вересня «У справі оголошення аукціону для оренди рибальського ревіру № 11 річки Черемош». Площа цього ревіру охоплювала ліву частину стоку річки Черемош від границі злиття Білого та Чорного Черемошу і до границі між гмінами Ростокі і Рожен Великий. Також до цього ревіру входили всі притоки Черемошу. Час оренди

повинен був становити 10 років, починаючи з 1 лютого 1934 року, і до 31 березня 1944 року. Початкова вартість торгів починалась з 60 злотих в золоті. Орендар повинен був взяти на себе зобов'язання щодо зариблення кожного року певною кількістю мальків. Більше того, він повинен був взяти зобов'язання – виділяти певну суму на зариблення даного рибацького ревіру. До участі в аукціоні допускались особи, які сплатили завдаток у сумі 30 злотих [56 с. 269-271].

У Розпорядженні від 6 липня 1922 року Станиславівський воєвода вказував, що через Першу Світову війну рибацьке господарство на території воєводства зазнало великих збитків. Він доручав всім старостам відповідно до статті 15 Рибацького закону від 31 жовтня 1887 року передати в оренду рибацькі ревіри. При передачі в оренду рибацьких ревірів потрібно звертати увагу, щоб особа, яка бере в оренду ревір, мала всі засоби для ефективного ведення рибацького господарства. Була затверджена форма подачі звітності [57 с. 14]. Старостам слід було вживати заходи щодо запобігання використанню для вилову риби недозволених способів та знарядь, а порушників карати [58 с. 10]. Іншим розпорядженням він визначав, що особи, які виловлюють рибу, повинні мати при собі рибацькі білети [59 с. 7]. Відповідно до Розпорядження Станиславівського воєводи вартість рибацького білету з 1 березня 1924 встановлювалась у сумі 10 злотих [60 с. 8]. Для збільшення популяції риби у річках Розпорядження від 28 травня 1924 року поширювало термін заборони вилову риби та її торгівлі [61 с. 7].

Висновки Аналіз законодавчого забезпечення державного управління галуззю мисливського господарства та інституційного забезпечення органів місцевої влади в період Другої Речі Посполитої показав, що воєводи мали широкі повноваження для впливу на галузь мисливського господарства. Головним чином дії Станиславівського воєводи були спрямовані на підвищення ефективності галузі мисливського господарства, які полягали у забезпеченні охорони від незаконного полювання, регулюванні термінів полювання та реалізації дичини. Велику роль в організації державного управління відігравали громадські мисливські організації.

Список використаної літератури

1. Статут Великого Князівства Литовського 1588 року [електронний ресурс]. – Режим доступу: starbel.narod.ru/statut1588.htm
2. Przewodnik myśliwca. – Leszno i Gniezno: Nakładem i drukiem E. Günthera, 1848. – S. 3-22.
3. Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.
4. Kasperek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasperek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S. 360.
5. Krogulski S. Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / Seweryn Krogulski. – Lwów: Małopolskie towarzystwo łowieckie, 1929. – S.6.
6. Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – s
7. Memorjał//Łowiec – 1910. – № 10. – S.114.
8. Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.
9. Zarządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1931 r. w sprawie statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności Urzędu Wojewódzkiego Stanisławowskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10.
10. Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 26.
11. Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warszawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckego, 1921.
12. Stanisławów, dnia 4. września 1925.Zastępstwo interesów gospodarstwa rybnego przy dochodzeniach wodno-prawnych. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego. – 1925. – № 10. – S.6.

13. Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalendara myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.
14. Malsburg H. Jeszcze słowo o łowiectwie w lasach rządowych//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 5. – S.4-5.
15. Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – №15. – S.238-239.
16. Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezidenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”//Łowiec. – 1928. - № 18. – S.291-292.
17. Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpnia 1929r.//Łowiec. – 1929. – № 17. – S. 272.
18. Komunikat// Łowiec. – 1929. - №24 . – S.386.
19. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października 1929 r. o. rozszerzeniu czasu ochronnego na Wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze gminy Strymba i Pniów, powiatu nadworniańskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 201-202.
20. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze obwodu łowieckiego wspólnego w gminie Załucze nad Prutem, pow. kołomyjskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 202.
21. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 31. Października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na sarny-kozły na całym obszarze powiatu stryjskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 17. – S. 217.
22. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dn. 21. listopada 1929 o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną na całym obszarze obwodów łowieckich wspólnych w gminach Lisowice, Woła Zaderewacka i Nadziejów, powiatu dołęńskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 19. – S.226.
23. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 5. Października 1928 w sprawie rozszerzenia czasu ochronnego na zajęce-szaraki na całym terenie Województwa Stanisławowskiego. //Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1928. – № 9. – S. 1.

24. Stanisławów, dnia 28. października 1924. Ochrona jeleni. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 12. – S.6.
25. Z Karpat // Łowiec. – 1936. – № 11. – S.198.
26. Rozporządzenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 16 grudnia 1930 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1931. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 26. – S. 1.
27. Rozporządzenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 22 grudnia 1933 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1934. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 19. – S. 3-4.
28. Ogłoszenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 7 grudnia 1934 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1935 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1934. – № 28. – S. 6-7.
29. Ogłoszenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 20 grudnia 1937 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1938 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1937. – № 30. – S. 17-18.
30. Ogłoszenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 23 grudnia 1938 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1939 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1938. – № 25. – S. 2.
31. Rozporządzenie Wojewody Stanisławskiego z 26. kwietnia 1929. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną na całym obszarze gminy Pasieczna // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 7. – S. 100.
32. Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw // Łowiec Polski – 1930. – № 34. – S.689.
33. Wprowadzenie w życie nowego prawa łowieckiego // Łowiec Polski – 1928. – № 8. – S.119.
34. Kronika myśliwska // Łowiec Polski – 1931. – № 4. – S.77.
35. Domorośli fabrykańci broni. // Łowiec Polski – 1911. – № 22. – S.351.
36. O tragicznym wypadku // Gazeta lwowska. – 1885. – № 246. – 28 października. – S.4.
37. Obwieszczenie Wojewody Stanisławskiego z dnia 29.02. 1936 r. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1936. – № 5. – S. 53.

38. Wiadomości krajowe//Łowiec Polski – 1928. – № 41. – S.697.
39. Korespondencje// Łowiec. – 1924. - № 10. – S.156.
40. Stanisławów, dnia 3. stycznia 1923 W sprawie ochrony gołębi pocztowych i tępienia drapieżnego ptactwa. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 2. – S.6.
41. L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923.Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnik Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 11. – S.10-12.
42. Stanisławów, dnia 18. marca 1924.W sprawie opłat za druki łowieckie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.
43. Stanisławów, dnia 26 czerwca 1922. Legitymacje dyplomatyczne. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 14. – S.6.
44. W sprawie handlu zwierzyną łowiecką, oraz wydawania kart na broń myśliwską. // Łowiec. – 1922. - № 6. – S.12.
45. L. 1696 VII. ex 192 I. Stanisławów, dnia 22 grudnia 1921 Przestrzeganie ustawy łowieckiej przy wydzierżawianiu polowan. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 1. – S.13.
46. Drobne ogłoszenia i inseraty // Łowiec. – 1909. - № 6. – S.70.
47. Tymczasowy Statut Organizacyjny Starostw Województwa Stanisławskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 1. – S. 1.
48. W sprawie podwyższenia opłat na pozwolenia na broń i na prawo polowania. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 7. – S.4-5.
49. Okólnik Wojewody Stanisławskiego , z dnia 21 stycznia 1933 r.o opłatach stemplowych od zgłoszeń o ustanowieniu straży łowieckiej I od zaświadczeń ustanowienia.//Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 2. – S. 50.
50. Wiadomości bieżące//Łowiec Polski – 1929. – № 43. – S.750.
51. Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 205-207.
52. Korespondencje Modest Douillet//Łowiec – 1903. – №11. – S.132.
53. Korespondencje//Łowiec – 1903. – №5. – S.53.
54. Wściekła // Gazeta lwowska. – 1893. – № 250. – 3 listopada. – S.4.

55. Wściekle psy // Gazeta lwowska. – 1893. – № 19. – 25 stycznia. – S.4.
56. Obwieszczenie Starosty powiatowego kosowskiego z dnia 26 września 1933 r.w sprawie przetargu ofertowego na dzierżawę obwodu rybackiego Nr. XI rzeki Czeremosz wspólny. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 15. – S. 269-271.
57. Stanisławów, dnia 6. lipca. 1922.Podniesienie racjonalnej hodowli ryb. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 15. – S.14.
58. Policja rybacka. Do wszystkich Starostw.//Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 11. – S.10.
59. Stanisławów, dnia 9. czerwca 1923. W sprawie wydawania karti książeczek rybackich. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 7. – S.7.
60. Opłaty administracyjue za książeczki rybackie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.
61. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23. maja 1924 w przedmiocie zmiany niektórych przepisów rybacko-policyjnych, wydanych na podstawie ustawy o rybołostwie z 31. X.1887 r. (Dz. U. Kr. z r. 1890 Nr. 37). // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 7. – S.7.

References

1. *Statut Velykoho Kniazivstva Lytovskoho 1529 roku* [Statutes of the Grand Duchy of Lithuania of 1529] [elektronnyi resurs]. – Available at: // www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Litva/XVI/1520-
2. “Przewodnik myśliwca”. (1848), Nakładem i drukiem E. Günthera, Leszno i Gniezno.
3. Posiedzenie 1-26. (1896), Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896, Lwów.

4. Kasperek J. R. (1884), Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach], Wyd-wo H. Altenberga, Lwów.
5. Krogulski S. (1929), Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926, Małopolskie towarzystwo łowieckie, Lwów.
6. Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. (1898), Wisła, Kraków.
7. Memorjał. (1910), “Łowiec”, vol. 10, pp.114.
8. Kałuski W. (1928), Prawo Łowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. pp.1-81.
9. Zarządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1931 r. w sprawie statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności Urzędu Wojewódzkiego Stanisławowskiego. (1932), “Stanisławowski dziennik wojewódzki”, vol. 1, pp.1-10.
10. Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. (1930), Stanisławów.
11. Rożyński F., Dr. E. Schechtel. (1921), Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. Nakładem polskiego towarzystwa łowieckiego, Warszawa.
12. Stanisławów, dnia 4. września 1925. Zastępstwo interesów gospodarstwa rybnego przy dochodzeniach wodno-prawnych. (1925), “Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego”, vol. 10, pp.6.
13. Pawlikowski M.K. (1929), Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. Nakładem policyjnego klubu sportowego, Wilno.
14. Jeszcze słowo o łowiectwie w lasach rządowych (1924), “Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie”, vol. 5, pp.4-5.
15. Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim. (1928), “Łowiec” vol. 15, pp. 238-239.
16. Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezidenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”. (1928), “Łowiec”, vol. 18, pp. 291-292.
17. Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpnia 1929r. (1929), “Łowiec” vol. 17, pp. 272.

18. Komunikat. (1929), "Łowiec", vol. 24, pp. 386.
19. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na Wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze gminy Strymba i Pniów, powiatu nadwórniańskiego. (1929), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 16, pp. 201-202.
20. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze obwodu łowieckiego wspólnego w gminie Załucze nad Prutem, pow. kołomyjskiego. (1929), "Stanisławowski dziennik wojewódzki" vol. 16, pp. 202.
21. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 31. Października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na sarny-kozły na całym obszarze powiatu stryjskiego. (1929), "Stanisławowski dziennik wojewódzki" vol. 17, pp. 217.
22. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dn. 21. listopada 1929 o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną na całym obszarze obwodów łowieckich wspólnych w gminach Lisowice, Woła Zaderewacka i Nadziejów, powiatu dołęńskiego. (1929), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 19, pp. 226.
23. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 5. Października 1928 w sprawie rozszerzenia czasu ochronnego na zajęce-szaraki na całym terenie Województwa Stanisławowskiego. (1928), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 9, pp. 1.
24. Stanisławów, dnia 28. października 1924. Ochrona jeleni. (1924), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego", vol. 12, pp. 6.
25. Z Karpat. (1936), "Łowiec", vol. 11, pp. 198.
26. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 16 grudnia 1930 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1931. (1931), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 26, pp. 1.
27. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1933 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1934. (1933), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 19, pp. 3-4.

28. Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 7 grudnia 1934 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1935. (1934), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 28, pp. 6-7.
29. Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 20 grudnia 1937 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1938. (1937), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 30, pp. 17-18.
30. Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23 grudnia 1938 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1939. (1938), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 25, pp. 2.
31. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z 26. kwietnia 1929. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną na całym obszarze gminy Pasieczna. (1929), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 7, pp. 100.
32. Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw. (1930), "Łowiec Polski", vol. 34, pp. 689.
33. Wprowadzenie w życie nowego prawa łowieckiego. (1928), "Łowiec Polski", vol. 8, pp. 119.
34. Kronika myśliwska. (1931), "Łowiec Polski", vol. 4, pp. 77.
35. Domorośli fabrykańci broni. (1911), "Łowiec Polski", vol. 22, pp. 351.
36. O tragicznym wypadku. (1885), "Gazeta lwowska", vol. 246, pp. 4.
37. Obwieszczenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 29.02. 1936 r. (1936), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 5, pp. 53.
38. Wiadomości krajowe. (1928), "Łowiec Polski" vol. 41, pp. 697.
39. Korespondencje. (1924), "Łowiec", vol. 10, pp. 156.
40. Stanisławów, dnia 3. stycznia 1923 W sprawie ochrony gołębi pocztowych i tępienia drapieżnego ptactwa. (1923), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego", vol. 2, pp. 6.
41. L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923. Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnik Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. (1923), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego", vol. 11, pp. 10-12.
42. Stanisławów, dnia 18. marca 1924. W sprawie opłat za druki łowieckie. (1924), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławowskiego", vol. 4, pp. 8.

43. Stanisławów, dnia 26 czerwca 1922. Legitymacje dyplomatyczne. (1922), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 14, pp.6.
44. W sprawie handlu zwierzyną łowiecką, oraz wydawania kart na broń myśliwską. (1922), "Łowiec", vol. 6, pp. 12.
45. L. 1696 VII. ex 192 I. Stanisławów, dnia 22 grudnia 1921 Przestrzeżenie ustawy łowieckiej przy wydzierżawianiu polowan. (1922), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 1, pp. 13.
46. Drobne ogłoszenia i inseraty. (1909), "Łowiec", vol. 6, pp. 70.
47. Tymczasowy Statut Organizacyjny Starostw Województwa Stanisławskiego. (1930), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 1, pp. 1.
48. W sprawie podwyższenia opłat na pozwolenia na broń i na prawo polowania. (1922), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 7, pp. 4-5.
49. Okólnik Wojewody Stanisławskiego , z dnia 21 stycznia 1933 r.o opłatach stemplowych od zgłoszeli o ustanowieniu straży łowieckiej I od zaświadczeń ustanowienia. (1933), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 2, pp. 50.
50. Wiadomości bieżące. (1929), "Łowiec Polski", vol. 43, pp. 750.
51. Kalendarz myśliwski na 1934 rok. (1934), Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – pp. 205-207.
52. Korespondencye Modest Douillet (1903), "Łowiec", vol. 11, pp. 132.
53. Korespondencye. (1903), "Łowiec", vol. 5, pp. 53.
54. Wściekła. (1893), "Gazeta lwowska", vol. 250, pp. 4.
55. Wściekłe psy. (1893), "Gazeta lwowska", vol. 19, pp. 4.
56. Obwieszczenie Starosty powiatowego kosowskiego z dnia 26 września 1933 r.w sprawie przetargu ofertowego na dzierżawę obwodu rybackiego Nr. XI rzeki Czeremosz wspólny. (1933), "Stanisławowski dziennik wojewódzki", vol. 15, pp. 269-271.
57. Stanisławów, dnia 6. lipca. 1922.Podniesienie racjonalnej hodowli ryb. Do wszystkich Panów Starostów. (1922), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 15, pp. 14.
58. Policja rybacka. Do wszystkich Starostw. (1922), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 11, pp. 10.

59. Stanisławów, dnia 9. czerwca 1923. W sprawie wydawania karti książeczek rybackich. (1923), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 7, pp. 7.

60. Opłaty administracyjnej za książeczki rybackie. (1924), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 4, pp. 8.

61. Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23. maja 1924 w przedmiocie zmiany niektórych przepisów rybacko-policyjnych, wydanych na podstawie ustawy o rybołostwie z 31. X.1887 r. (Dz. U. Kr. z r. 1890 Nr. 37). (1924), "Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego", vol. 7, pp. 7.